

BAUCK, WILHELM

Sjelfbiografisk skizz 1872 : Wilh. Bauck

Abr. Hirsch

1878

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

M. Johansson
Monog.

Martin Johansson
1880.

WILH. BAUCK.

SJELF BIOGRAFISK SKIZZ.

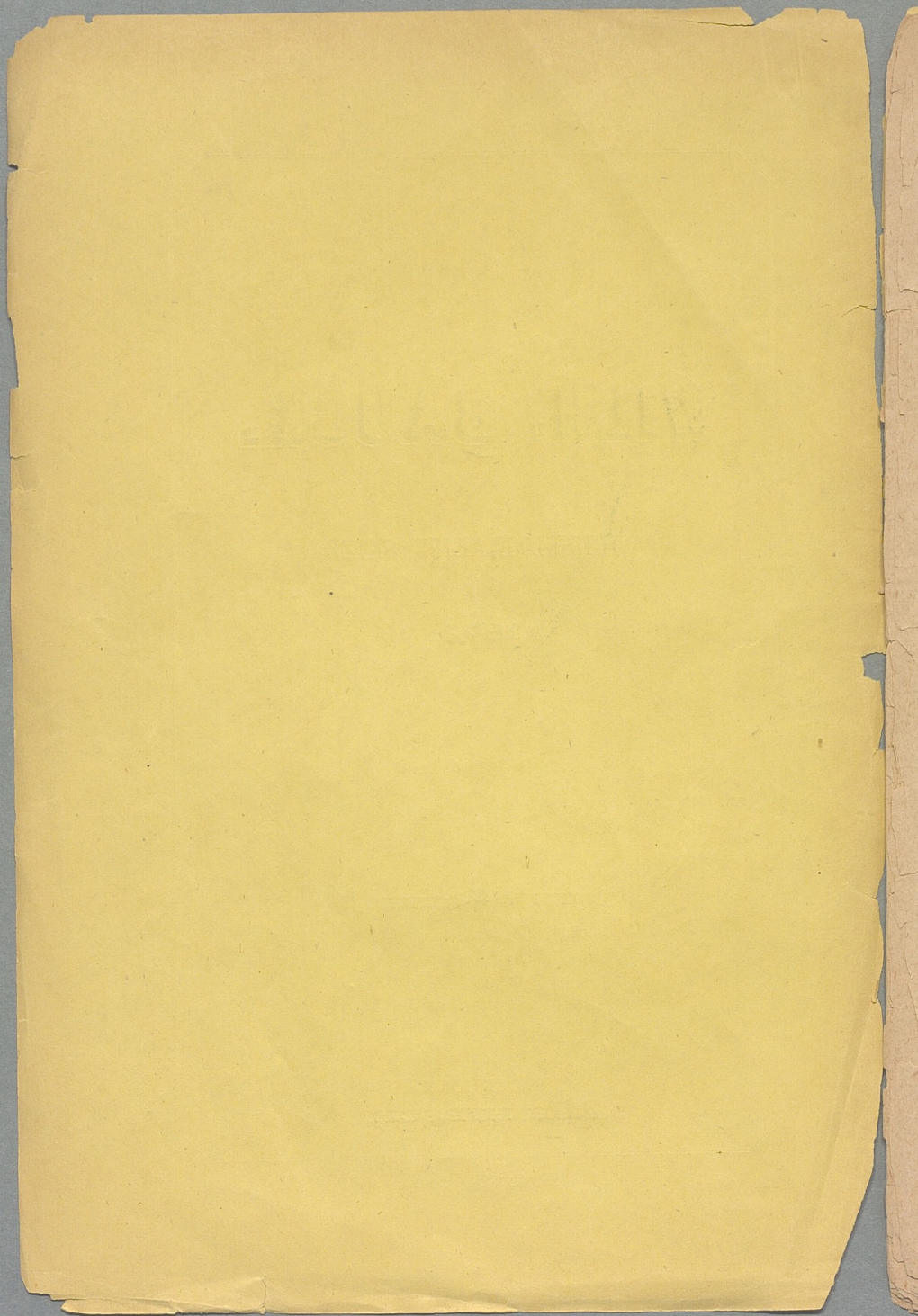
1872.

STOCKHOLM,
ABR. HIRSCH.

Pris: 50 öre.

21/982

WILH. BAUCK.

SJELFBIOGRAFISK SKIZZ.

1872.

STOCKHOLM.
A.B.R. HIRSCH.

STOCKHOLM, 1878.
AFTONBLADETS AKTIEBOLAG.

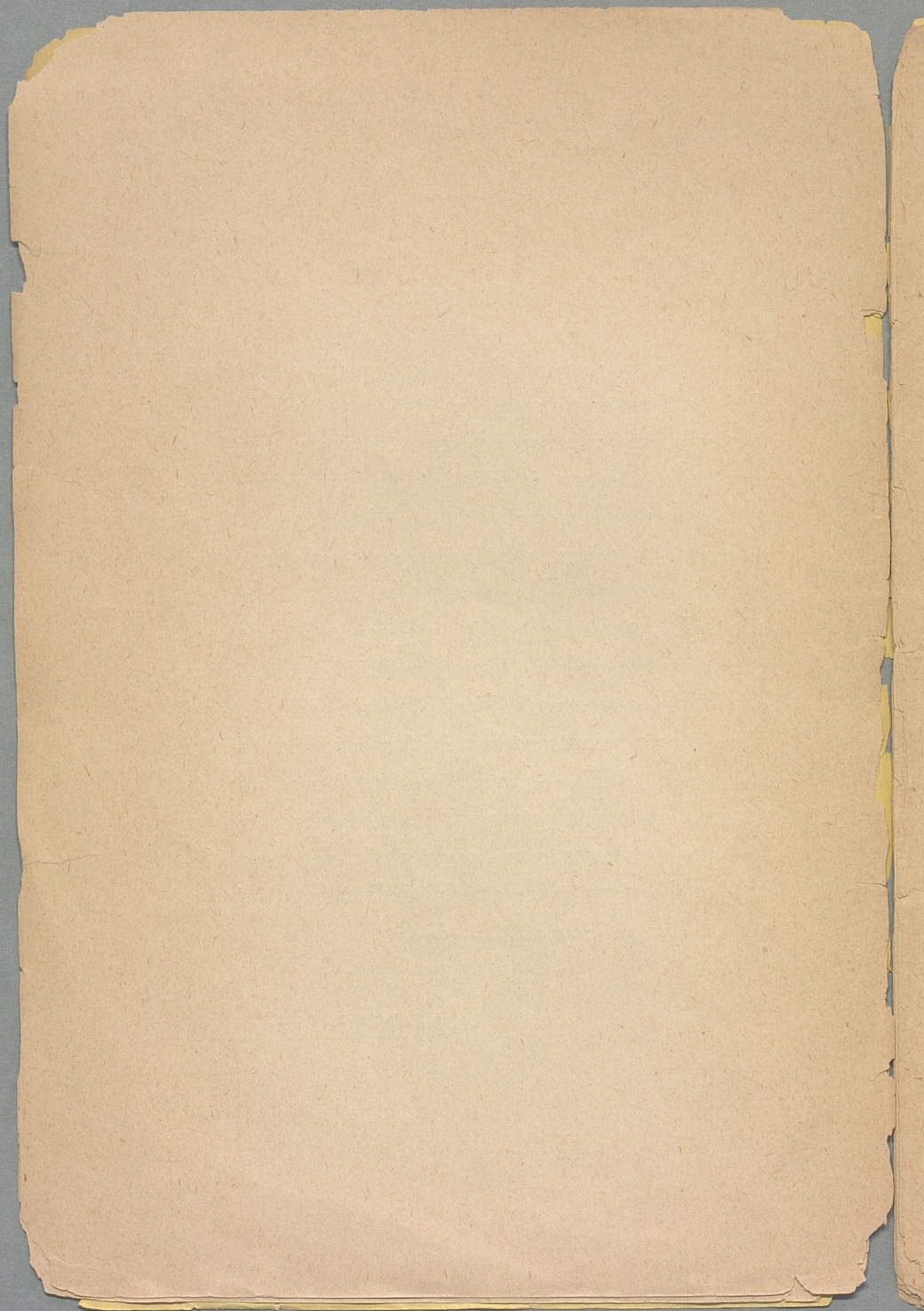
Förord.

Undertecknad, som af förläggaren fått i uppdrag att genomse detta arbete, anser sig härmed böra framlägga detsamma utan ändringar eller kommentarier. Ehuru i följd af sin ursprungliga bestämmelse fragmentariskt och ej innehållande allt, hvad mången tilläfsventyrs väntat sig, är manuskriptet likväl skrifvet med tydlig omsorg, och stilen saknar icke sitt salt. Anledningen till utgifvandet är den, att den minnestalare, till hvars tjenst biografien (såsom af inledningen synes) blifvit skrifven, icke infunnit sig — enär minnesfesterna i Musikaliska Akademien kommit ur bruk — men man likväl ansett arbetet förtjena att offentliggöras, dels såsom bidrag till den förtjente musikerns egen karakteristik, dels såsom belysning åt några äldre musikförhållanden af intresse.

Stockholm i Februari 1878.

Adolf Lindgren.

Album des Pianistes. Collection de compositions faciles et brillantes:

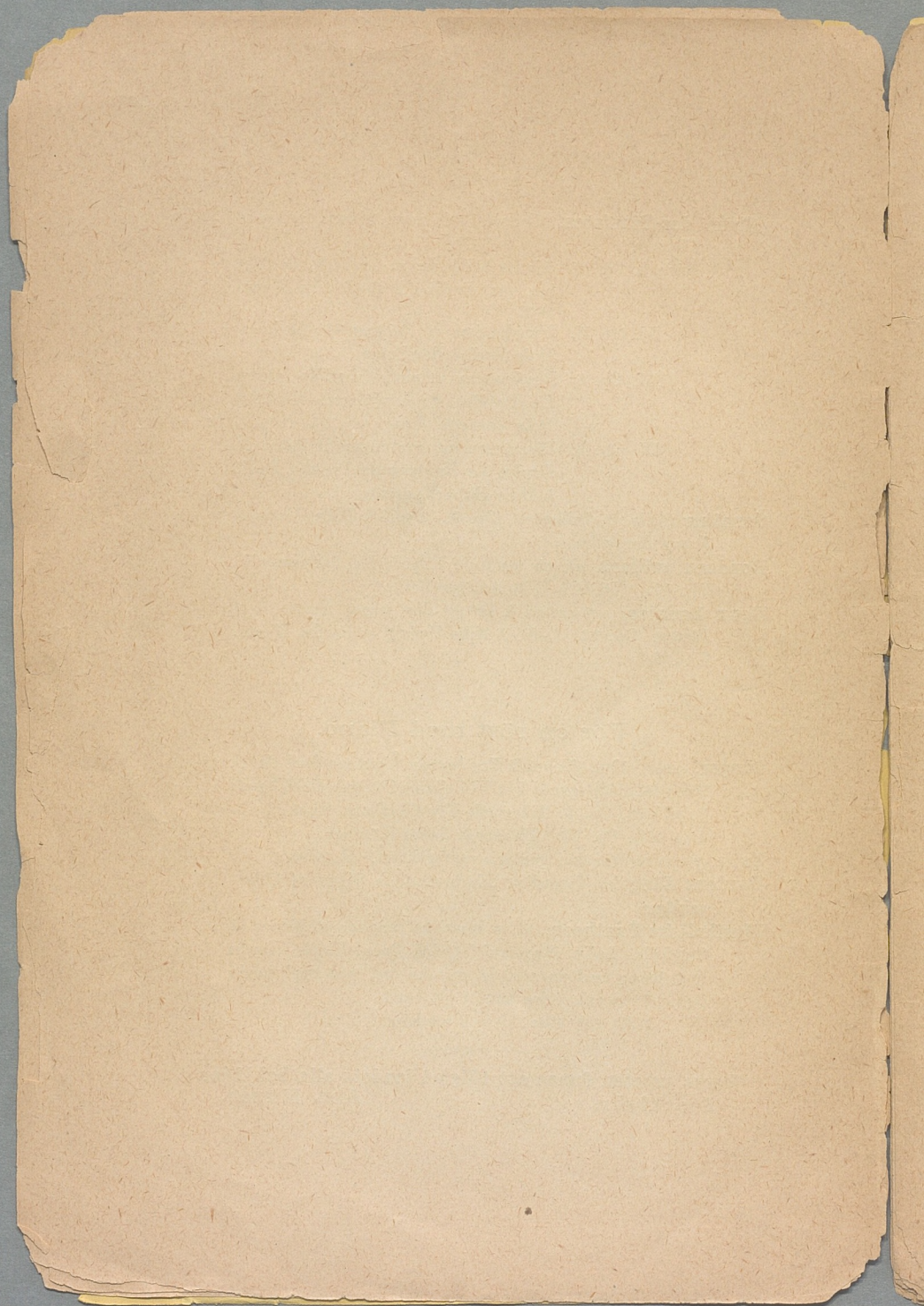
- Livr. I. Op. 4. Air de ballet favori de C. M. de Weber, var. Dedié à D:lle Jeanne Wennberg . . . . . 1: —
- › II. Op. 5. Introduction et Rondeau. Dedié à D:lle Louise Berghman . . . . . 1: —
- › III. Op. 6. Rondeau sur un motif favori de l'Opéra Le Postillon de Lonjumeau. Dedié à D:lle Jeanette Titz . . . . . 1: —
- › IV. Op. 8. Divertissement sur un motif favori de l'Opéra Le Brasseur de Preston. Dedié à D:lle Ebba Engström 1: 50
- Sonatine** facile et brillante. Op. 9. Dedié à D:lle Marie et Jenny Fredholm 1: 50
- Rondeau brillant** sur un motif de l'Opéra La Sonnambula. Op. 11. Didié à D:lle Auguste Beskow 1: 25
- Deux Sonates**, composées à l'usage des jeunes Amateurs et Eleves. Op. 13. Dedié à M:lle Hedvig et Bertha Hjerta.
- Livr. I. . . . . 1: —
- › II. 1: 25

För en röst med Piano.

- Sånger**, 1:sta häftet, tillegnadt Fru Jeanna Åkerman född Bauck 1: 50
- 2:dra häft., tillegnadt Fru Wilhelmina Oterdahl född Bauck 1: —
- 3:dje häft. Op. 3. Tillegnadt Fru Charlotte Malm . . . 1: —
- 4:de häft. Op. 10. Tillegnadt Julius Günther 1: 25
- Snön**, poem ur »Teckningar urh vardagslifvet.» Romans . . . — 50
- Bardens Sång** (ur Tragedien Hagbarth och Signe af Oelenschläger) . . . . . 1: —
- Musikaliskt Pantheon**, äldre klassiska sångkompositioner af Stradella, Lully, Rameau, Händel, Bach, Gluck, Haydn med flere; med underlagda svenska ord samt upplysande text. 1:sta och 2:dra häft. i ett band . . . . . 3: —
- 3:dje och 4:de » i ett band . . . . . 3: —

—◆◆—

Dessa arbeten finnas att tillgå i landets alla boklädor
Stockholm. Abr. Hirsch.

Då jag nu fattar pennan för att åstadkomma något som skulle ha ett slags tycke af en sjelfbiografi, så vill jag i förväg nämna att detta företag ingalunda härrör från något öfverdrifvet begrepp om min egen vigtighet, och än mindre från någon påkommen inspiration, utan helt enkelt från den välmenande afsigten att (i händelse jag en gång skulle ifrågakomma vid en af M. Akademiens minnesfester) bespara min blifvande minnestecknare de funderingar och ofta fruktlösa efterspaningar, som vid dylika tillfällen sällan underlåta att göra sig besvärliga. Den hädanfarne får sig då välförtjenta bannor eftersända, för det han ej visste tala medan han ännu kunde det, och för dylika postludier önskade jag helst bevara min arma skugga. Också har Akademien beslutat att hvarje ledamot bör efterlemnna några sjelfbiografiska notiser, och ehuru detta blott är en *moralisk* lag, d. v. s. en lag som man efter behag efterlefrer eller bryter, så vill jag dock desto heldre föredraga

det förra, som jag, då detta läses, sjelf blott är en *persona moralis*.

Alltså, det var i Göteborg som föremålet för dessa anteckningar kom till världen, och detta passerade d. 13 December 1808. Hans fader var på den tiden chefen för en ansedd grosshandelsfirma. Född hamburgare tillhörde denne en affärsmannasläkt som ännu florerar i Tyskland, under det att den i Sverige förplantade grenen för affärsväsendet egde gåfvor så klana som möjligt. Gossen var nog lycklig att uppvexa i en atmosfär af musik, och ända från vaggperioden impregnerades hans varelse af sång- och pianotoner. Hans tre äldre systrar voro nemligen alla musikaliska, och tvenne af dem egde en utomordentlig begåfning samt uppnådde, isynnerhet såsom sångerskor, en högre konstfärdighet, understödd af en likaledes ej vanlig musikalisk intelligens. Ännu fortlevver i Göteborg minnet af fruarna *Åkerman* och *Oterdahl* såsom de yppersta prydnaderna för stadens musiklif. Artistbanan kunde i den perioden tyvärr ej ifrågakomma för döttrar af anseddare familjer. Ett förbundet med den gyllne lyrans gud hade varit en himmelskriande mesallians! — På den tiden fanns ock i Göteborg en rätt god teatertrupp som uppförde operetter af *d'Alayrac*, *Méhul*, *Nicolo*, *Boieldieu* m. fl. under anförande af den då berömda violinvirtuosen *Lundholm*, som studerat vid pariser-konservatoiren och var förtrogen med de traditionella tidmåtten och i allmänhet med den rätta uppfattningen af denna musik. Primadonna var *Henriette Widerberg*, då en 18—20 årig tärna; hennes Laura i »Slottet

Montenero» kan förf. ännu i dag icke förgäta. Hvilken ärofull europeisk bana hade icke väntat denna konstnärinna, om hon varit nog lycklig att ett par årtionden senare komma till världen! men på den tiden var en älskvärd skådespelerska en *res nullius*, föga bättre lottad än en herrelös hund! *Nu* firas de som furstliga personer, men *då* gingo de ur hand och i hand, som en snusdosa vid ett middagsbord! — Äfven *Inga Åberg*, en begåfvad 50-årig relik från Gustaf III:s tid, var med, och gaf ännu med stor friskhet och hurtighet »Lilla matrosen».

Då föräldrarna abonnerat en loge, så fick han, på föranstaltande af sin goda och ömma moder, öfvervara alla föreställningarne, och snart kände han samtliga operorna utantill, helst då musiken äfven i hemmet flitigt praktiserades. Detta var en förträfflig, om än något ensidig förskola. Men nu kom det för Göteborg så olycksdigra året 1818; operan upphörde och Lundholm begaf sig till Norrige. I hans ställe kom den utmärkte orgelvirtuosen *G. Günther* och inrättade ett stort sånginstitut; men denne var en afgjord tyskhetsifrare och ville ej veta af någon fransk musik. I stället införde han Mozartkulten och lät sina sångare uppstämja Requiemet äfvensom operorna, isynnerhet Trollföjten och Titus, och derjemte upptogs A. Rombergs förträffliga musik till Schillers »*Lied von der Glocke*». Dessa klassiska toner som aldrig förut varit derstädes hörda, gjorde största sensation, och snart genljödo de öfverallt. Äfven i gossens hem hördes Mozart och Romberg bittida och

sent, och detta utgjorde den andra betydande delen af hans förskola.

Jag anför detta så utförligt, emedan så lyckliga omständigheter för en blifvande musiker höra till sällsyntheterna. Det var en praktisk kurs i konstens estetik, som rätteligen alltid borde föregå dess teknik; i motsatt fall händer ofta att man fastnar i blotta handtverket. Musikens vetenskap och handtverk kunna läras i skolorna, men ej dess poesi.

Imellertid bestämdes gossen ej för artistfacket, utan för embetsmannabanan, ehuru alla tecken visade att han på denna skulle komma att göra en slät figur. Nervsystem och tonsystem hade hos honom redan så sammanblandat sig, att föga utsigt förefanns att här lyckas inplanta ett tredje, ett praktiskt förståndselement, ehuru skolstudierna, de döda språken och öfriga humaniora bedrefvos med temligt allvar, hvarvid ett ypperligt minne gjorde lika goda tjänster som fliten. Men deremot utvecklade sig hos gossen ett lefvande sinne för poesien, som nästan ville öfverflygla musikentusiasmen. Tyskan var hans andra modersmål, och de klassiska tyska skaldeverken öfverföll han med brinnande ifver. En vän i huset — han hette *Krey* — gjorde honom dessa skatter tillgängliga, och snart uppgick den lille tioåringens hela själ i Schillers poesi. Knappt hemkommen ur skolan, då kamraterna gingo på bollspel, uppslogs alltid *Tell* eller *Die Jungfrau* och ännu minnes han hur Posas inspirerade verser (*Don Carlos*) aflockade honom tårar af förtjusning. Då han ej kunde förmå sig

till att skiljas från Schillers dikter, så använde han hvarje ledig stund till att afskrifva dem — kort sagdt, Schiller var hans barndomsvän och lärare, samt gaf honom en afgjordt ideal riktning både på litterärt och musikaliskt område. Sjelf laborerade han med versmakeri och var redan vid denna tidiga ålder en flitigt anlitad julklapps- och namnsdagspoet.

Men vid 16-året inträdde en stark diversion i den Schillerska idealismen; händelsen gjorde nemligen att gossen öfverkom Oehlschlägers *Aladdin*, som slog honom med den högsta förvåning: den romantiska humorn, österns fantastiska färgprakt, som skänka denna dikt en så underbar glans, öppnade en ny fantasiverld för hans hänförda blick. Derpå togos Goethe och Wieland i angrepp, och slutligen Shakespeare, hvars *Storm* och *Sommarnattsdröm* kommo pojken att hisna af förtjusning. Tillika fördes han häraf redan till begrundande af det konstskönas filosofiska sida.

Äfven på detta lyckliga förhållande lägger jag stor vikt. Musiken ensamt uppammar lika litet en tonkonstnär, som blotta poesien en skald. Båda faktorerna borde från barndomen samverka för att lyfta novisens ande; tonen måste inträda der ordets område upphör, och tvertom, och de intryck hans fantasi skall förarbeta i konstformer, blifva dubbelt mäktiga och innehållsrika, när tvenne sådane makter förena sig till att låna dem styrka och skönhet. Tonen leder skalden till att söka ett ljufvare väljud,

och ordet skärper musikerns sinne för formens klarhet och uttryckets bestämdhet:

»Ord bör klinga som ton, och ton bör tala som ordet:
Tala och klinga de ej, ega ej värde de mer.»

Kom så gymnasistexamen — en stor epok i slyngel-
åren — hvari man på den tiden skulle debutera i tre döda
språk, geometri, dogmatik jemte många andra goda saker.
Imellertid begick pojken sig med utmärkelse, utom hvad
som belöpte sig på arithmetican, hvari han var och tills
dato förblifvit en stympare. Under gymnasiitiden inträ-
fades äfven hans konfirmation, hvilken ombestyrdes af d.
v. theologiæ dogmaticæ lektorn, som otvifvelaktigt predi-
kade *bona fide* och öfver hufvud var en hedersgubbe, men
ock en förstockad dogmaticus med stark pietistisk riktning.
Denne andans man uppritade ett askfärgadt gudlighetsideal,
ej olikt de utsvultna helgonabelätena från medeltiden: ett
ideal, som ej kunde uppnås med mindre man genomvan-
drat alla de mörka graderna af andans fattigdom, kontri-
tionen, och så vidare genom hela nådens ordning, innan
det med regenerationen småningom började dagas. Äfven
svafflet spardes icke, ehuru den godsinte gubben visst icke
skulle haft hjerta till att steka en fluga lefvande. Kam-
raterna togo saken praktiskt, och betraktade hela affären
såsom en operation, den man, liksom vaccinationen, en

gång för alla måste undergå. Äfven gossen hyste alltför djup respekt för den lärde mannen för att våga betvifla hans ord, och passerade sina grader *tant bien que mal*, ehuru den hederlige gubben stundom trodde sig förspörja någon skepticism uti den slummer som gerna smög sig på pilten vid de uppbyggliga, fast något torra distinktionerna mellan *homousios* och *homoiousios*, mellan *peccatum originale originans* och *peccatum originale originatum* o. s. v. — och under detta drömde han om *Die Götter Griechenlands*, hvilka från Pindens ljusa höjder förvånade blickade ned i skolastikens mörka irrgångar. Efter slutad kurs märkte gossen ock någon störing i sin harmoni, emedan hans klassiskt riktade ande, som fann sig insperrad i en mörk cell, anställde en skarp opposition mot de ofelbara dogmerna, hvilka å sin sida försvarades af den lärda bondtron som så sorgfälligt inpluggats — det uppstod, med ett ord, en hårdnackad konflikt hvars utgång såg oviss ut, då han en vacker dag öfverraskades af en hvinande tankeblixt:» men tänk, om hela väfnaden bara vore ett heligt hokus pokus? hvar finnas säkra auktoriteter, hvar garantier för denna trosabsolutism? hvarje auktoritet behöfver ju en ny auktoritet, och hvar fins den sista? manne icke alltsammans är bara prat?» — och vid en skarpare belysning trodde han sig förmärka att verklighen så förhöll sig. Slutresultatet blef en grundsats som han alltsedan vidhållit: *tro allt hvad du vet, men ingenting annat.* — Så slöts hans stora teologiska epok.

Pilten bestämdes, som sagdt, ej att ingå i sånggudinnornas tjänst, hvilken synnerligast på den tiden ej var särdeles väl anskrifven i en handelsstad, der en tonkonstnär och en musikanter betraktades såsom ungefär identiska begrepp. Först vid 12 års ålder började han lära pianospel; någon teori kom icke i fråga, dock abstraherade han själf ur Mozart och Hummel åtskilliga regler samt lärde sig accordlärans första grunder ur *Türk*, den han lånt sig. Nu bar det af med fulla segel till kompositionen, och snart kom det ena storverket efter det andra i dagsljuset, till ej ringa munterhet för den musikaliska familjen. Detta bekymrade honom dock föga, och jag tror att naturen visligen plägar kasta en välgörande rosenfärgad slöja öfver nybörjarens blickar, ty förmådde han själf inse hela skröpligheten hos sina förstlingar, så skulle han snart förlora lusten för alla vidare experimenter. Imellertid sökte han genom trägna analyser af klassiska verk komma det rätta på spåren, och sålunda voro hans musikaliska missfoster ändå ej utan all nytta.

Sedan han för öfrigt slutat sin gymnasialkurs, gjorde han studier hos den lärde prosten *Dunckel*, som med honom läste Livius och Odysseen på ett sätt som ej lät den klassiska andan gå förlorad. Denne utmärkte lärare gjorde honom ock bekant med Klopstock, hvars *Frühlingsfeier* genom sin sublima lyftning isynnerhet hänförde honom. Men när nu ynglingen skulle afgå till Upsala, så grep han sig an och bröt sonica med det lärda kallet, emedan han i bakgrunden såg den hotande Themis med svärd och pe

ruk, samt hängaf sig *à corps perdu* åt sånggudinnorna, ehuru detta språng högligen ogillades. Nu började han studera harmoni hos *Lundholm*, som återkommit till Göteborg och som i pariser konservatoiren gjort stränga studier i ämnet, ehuru han sjelf icke var kompositör. Derjemte gaf ynglingen pianolektioner och spelte orgel i engelska kapellet.

År 1830 begaf han sig till Stockholm, der han af flera befreundade familjer mottogs med stor hjertlighet, och der han hos den grundligt bildade *Passy* fortsatte sina teoretiska studier samt äfven gaf flitigt pianolektioner. Detta lektionssprung var en törnig bana, emedan han ofta nog hade med nybörjare af rätt klen begåfning att göra; men detta förvärfvade honom en erfarenhet af högt värde.

Sedan han nu fått någon makt med det motspänstiga musikmaterialet, lyckades han 1831 vinna en betydande framgång med en samling sånger: denna innehöll de då allmänt sjungna och omtyckta styckena *Wisperdalen*, *Snön*, *Svanhvit*, *Mignon*, *Grefve Guy*, m. fl. hvarefter följde ännu trenne häften.

Ett bland hans angenämaste minnen från denna tid är hans vänskap med *Eduard Brendler*, oaktadt skillnaden i ålder. Brendler var en meteor, som lika hastigt kom och försvann; han var ej en blott talent, han var ett

snille, hvad man nemlig i högre mening förstår med detta ord; än mer -- och jag tror mig ej irra — han var, jemte *Wikmanson*, det yppersta musiksnille vårt land egt*). Man skall förmodligen skaka på hufvudet åt detta omdöme, och hvarför? emedan man är van att mäta snillet grad efter produkternas *quantitet*, och denna var hos båda mästarne ganska ringa. Men *non quantum, sed quale*, och ännu har ingen i Sverige komponerat så mästerliga quartetter som *Wikmansons*, eller en musikalisk målning, så full af glödande poesi som *Brendlers Spastara*. I sin mannaålder lemnade B. kontorspulpten (den han aldrig bort komma nära) för att som autodidakt lära sig harmoni och komposition, och med stormsteg eröfrade han mästerskapet. Men *Brendlers* dyrbara tid — och med den månget herrligt verk — mördades af lektionsträldom, och *Wikmansons* af tjänstemannaslafveri. Skulle man icke tro att ett land som så hushållar med sina storheter vore öfversvämsadt af sådane?

Brendler arbetade med stor ifver, när hans genius manade honom dertill; men skulle något vara färdigt till bestämd tid, så sträfvade hans natur emot och vanligtvis uppsköt han saken till sista ögonblicket; äfven *han* var icke klockslagets man. Om våren 1831 skulle han gifva en stor konsert på Kungl. teatern, hvarvid bland annat,

---

*) Stora musikaliska snillen voro ock *Geijer* och *Almqvist*, men ingendera öfverskred diletterantlinien, och minst den sistnämde. *Geijer* lärde af en döf moster spela klaver; *Almqvist* lärde det icke alls.

och jemte Spastara, äfven Ouverturen och de färdiga numren ur hans opera Ryno skulle förekomma. Sångnumren voro redan aflemnade till inöfning, men Ouverturen var ännu dagen före konserten knappt halfständig. Gerna var jag honom behjelpig vid partiturets uppsättning: han satt spelande vid pianot och dikterade för mig till partituret; i nästa rum voro 2 gossar sysselsatta med ren- och utskrifning. Men sista eftermiddagen tröttnade han och sade: »nu ska vi prata och roa oss!»

— Men, kära Brendler, kom ihåg, i morgon kl. 10 repetition, och konserten på aftonen!

— Bah! Bauck är alltid så ängslig! lita på mig, det ska gå som en dans!

Under tiden hade äfven *Erik Drake* kommit med för att hjälpa till; men Brendler var nu icke lågad. Drake kom från Auroraorden och var vid bästa lynne; anekdoter berättades vid glaset, uppslupna infall lifvade sällskapet till löje, och först långt efter midnatt satte Brendler utmattad sig till pianot för att sluta sin Ouverture, Drake tog sig en lur på soffan, sugande på sin slocknade pipa, och jag intog min position vid partituret.

»Men Gud förbarme sig, hvad är detta för en konfus musik?» utbrast jag vid åhörandet af hans förtviflade experimenter på pianot, »aldrig kan den duga!»

En blick på Brendler visade honom blek som döden; den långa gestalten vacklade och ville falla af stolen.

— Ah! ah! jag förmår inte mer! jag måste gå till hvila, annars dör jag på fläcken! och ännu återstår hela

andra delen! jag är nu i dominanten, ställ nu bara så till att vi komma hem till tonikan igen, så vi få slut på djefvelskapet!

Dermed kastade han sig på en tätsång och insomnade genast.

Der satt nu den stackars ynglingen, som på den tiden ännu var långt ifrån sadelfast, och skulle skapa ouverturens andra del med genomföring, repetition, coda och reminiscens! ty Brendlers förtviflade påhitt var ej verkställbart; och alltsammans färdigt i blinken! och stämmorna sen! — jag väckte Drake, som nu sofvit sig helt kry och stoppade sin morgonpipa, samt skildrade för honom saker nas kritiska ställning.

»Hm, hm, ja, det är omöjligt,» fann äfven han. »Låt oss bara göra en cadens på dominanten som får bilda en öfvergång till den påföljande chören. I stället för ouverture blir det, hm, hm, bara en inledning, men det kan inte hjälpas.»

Det var en blott nödmast, men infallet var godt, och saken ordnade sig lätt. Kl. 8 kom fru Brendler in för att väcka sin man, men det gick ej så lätt: «Eduard! Eduard lilla! vakna!»

— Låt mig vara!

— Men herrarna vill gå!

— Ja låt dem gå åt helvete!

Omsider fingo vi lif i honom. »Hyggligt lefverne, vid Gud!» utbrast han skrattande: »sofva i kläderna! och

peruken på golfvet! ett äkta musikantlif! — men ack! jag törs inte fråga» —

Vi skyndade att trösta honom med den glada under rättelsen att den förhexade Ouverturen så tillvida var i ordning. Och nu gick allting för sig utan vidare puts.

»Den gången blef jag frälst», sade han: »men aldrig gör jag om ett sådant spektakel!»

Sådane tragikomiska scener voro icke sällsynta; men de förstörde hans fina organism.

Under sommaren skulle Ryno slutas, men redan i Augusti slutades Brendlers dagar. Det är bekant att d. v. kronprinsen *Oscar* på talentfullt sätt tillade operans felande nummer.

Brendler var äfven såsom människa en sällsynt företeelse: harmlös som ett barn, det älskvärdaste lynne, det ädlaste hjerta!

Under tiden hade vår unge man i Stockholm såsom pianolärare vunnit en ganska betydlig praxis. Utan att själf ega någon teknisk färdighet hade han dock noga studerat pianoföredragets estetiska sida och framför allt genom många experimenter sökt vinna det välljud i klangen, som i förening med dess finare nyanser frambringar frasens ädlare uttryck. Han insåg att hufvuduppgiften för pianisten, såväl som för hvarje annan exekutör, bestod i konsten att genom riktig behandling i möjligaste mån *dölja tonens materiella ursprung* och sålunda *förändliga* den;

först då blefve tonen ett organ för musikens poesi. Detta spelsätt (som isynnerhet pianolärare temligen allmänt pläga missvårda) bemödade han sig ock att bibringa sina elever, och då hans långa erfarenhet tillika lärt honom känna pianospelets teknik, så vann hans metod allmänt förtroende, ehuru han till sin skada ofta nog fann det svårt att lyda klockslaget. Punktlighet är utan tvifvel en god vana och i praktiskt folks ögon den yppersta af alla menskliga dygder; men vår man lyckades häruti aldrig komma öfver medelmåttan*). — Hans enkla, men oeftergifliga grundsats var för öfrigt att aldrig taga något steg framåt, innan det genom det föregående var tillräckligen förberedt, hvarför han aldrig framlade något nytt svårare tonstykke till inöfning, innan det deri förekommande passage- och figurväsendet förut var väl studeradt i form af mekanisk öfning. Derigenom vanns det resultat att ett nytt styckes inöfvande endast erfordrade måttlig tid och möda, hvaraf ock blef en följd att hvarken lärare eller elev motsåg lektionen med den känsla af fasa som eljest ofta nog plägar påkomma; i de flesta fall skred man å ömse sidor mep nöje till verket, helst då han likaledes gjort sig till grundsats att vid lektionen alltid visa det bästa lynne, äfven då det för tillfället ej var hans verkliga stämning. Genom denna metod bildade han äfven goda lärarinnor, hvaraf de flesta dock äro spridda i landsorten.

---

*) Rättvisan fordrar dock att erkänna det han som akademisk lärare vunnit mera färdighet i denna konst.

Redan år 1834 hade han ingått giftermålsförbund med fröken *Fredrique Hansson*; bland hans barn har hans dotter (*Jeanna Bauck*) i München utmärkt sig genom en betydande talent såsom landskapsmålarinna.

Men i kompositionen var vår man ännu vid 30 års ålder endast dilettant. I de större formernas behandling egde han ännu ej nog färdighet, med ett ord, den artistiska mogenheten felades honom.

Då var det (1842) som han beträdde en ny bana, den offentliga kritikens, och denna blef för honom en betydande vändningspunkt. Till en början anmodades han att skriva några kritiska artiklar i *Dagligt Allehanda*, och derefter ingick han i *Aftonbladet* såsom ständig medarbetare. Han grep saken an med nit och samvetsgrannhet, men saknade rutin på detta nya fält; ännu förstod han ej att resumera sin stil och egde icke nog takt för att veta hvad som erfordrade starkare och svagare betoning. Slutligen var han ock en temligen ensidig dyrkare af sina klassiska idoler, hvaremot de nyare fransmännen, med *Auber* i spetsen, voro honom en styggelse; han hade ännu den tyska ärbärdheten i hufvudet, som tyskarne sjelfva, oakadt all ansträngning, ännu i dag ej kunna blifva qvitt*). Men icke

---

*) De nyare tyska kompositörerna hafva, med *Wagner* såsom ledumse, fattat ett heroiskt beslut: kunna vi ej vara fina, graciösa, älskvärda, så låtom oss då bli *motsatsen* af allt detta: *naturwüchsig, urtüchtig, bierkräftig!*

dess mindre väckte dessa artiklar på den tiden betydlig uppmärksamhet. Endast en gammal välbekant tok grälade stundom, och alltid i otid; dock var han i musik såväl som i politik så föga skadlig, att han knappt ens förmådde skada sig sjelf. — Då B. framdeles utgaf ett urval af sina kritiska uppsatser, uteslöt han emellertid allt som härrörde från denna period.

Imellertid sökte han ifrigt det rätta, och derjemte föll det honom in att det ej kunde vara ur vägen att sjelf vara något mera hemma i åtskilliga stycken, innan han företog sig att mästra andra. Till den ändan gjorde han en grundlig studiekurs i de klassiska quartett- och symfonipartiturerna, samt analyserade dem noga. Tillika framletade han sin Marpurg och Albrechtsberger, och släppte icke dessa gubbar förrän de för honom omtalat allt hvad de sjelfva visste om kontrapunkternas och fugans vetenskap. På detta sätt blef han mäktig det polyfona skrifsättet och använde det i större kompositioner, hvarvid han framför allt bemödade sig att efter Haydns mönster iakttaga att musiken icke *är*, utan *har* en vetenskap. Nu hade han, om ock något sent, uppnått den egentliga artistlinien. Blott ett af dessa verk publicerade han, nemligen violinquartetten i G dur: ett undantag från hans grundsats att ej offentliggöra sina större kompositioner.

År 1856 nedlade han pennan och anträdde en utrikes resa på ett år. Denna studiefärd, som sträckte sig till Tysklands större hufvudorter samt Paris, inbragte honom mången dyrbar vinst uti erfarenhet och insigt, äfvensom personlig bekantskap med flera konststorheter, såsom *Meyerbeer*, *Auber*, *Glinka*, *Dehn*, m. fl. Rossini var ty värr sjuk. Äfven hade han det nöjet att i Paris träffa *Tellefsen*, den utmärkte pianisten, som visade honom största vänskap. Konservatoirens konserter utgöra fester för eliten af den bildade publiken, hvilken under musiken äfven iakttagert en tystnad som är beundransvärd. Med hvilken pietet spelas här icke Haydn! med hvilken eld Beethoven! en märkvärdig specialitet är orchesterns ej sällan förekommande tempo rubato, som går med en fabelaktig ensemble. — I Berlin sjöng ännu den oersättliga *Johanna Wagner* (Mad. Jachmann), som i nobless icke har sin like; i Hamburg *Carl Formes* (som gäst), hvars Sarastro af hvarje bassist hade bort studeras i hvarenda enskildhet. I Paris sjöng ännu *Roger*; stora operans primadonna, mad. *Borghini-Mamo*, och komiska operans, mad. *Cabel*, båda konstnärinnor af första ordningen; baritonen *Julius Stockhausen* (opéra comique), hvars koloratur icke öfverträffas af någon italiensk primadonna, och likväl var det ej hans rätta genre — och *Mocker*, med ringa stämman, men ett oupphinneligt mönster i grace och fin bonhommie; hans Roger (i »Murrarn») är oförgätlig. Dessa stora artister hafva i hvarje parti sina glanspunkter, ofta helt korta ställen, som eljest pläga passera spårlöst, men dem de återgifva med en så

elektriserande kraft, att *les chevaliers du lustre* (claquen) tystna, och publiken sjelf utbrister i en entusiastisk applåd. — Om Offenbachs farcer får man ej något begrepp förrän man sett dem i *Bouffes parisiens*; man ser dessa här oförargliga upptåg med nöje, emedan tonen är så lätt och luftig, hela utförandet så fint, att med det *tunga* tillika all anstöt försvinner; den aflägsnaste skugga af grofhet skulle förinta den egna atmosfer hvori de luftiga figurerna röra sig och hvars skapande utgör dessa artisters hemlighet. Dessutom uppträda här komiska talenter af första rangen: *Pradeau* t. ex. påminte lifligt om vår Lars Hjortsberg, och man vet hvad det vill säga; en blott min förmådde framlocka allmänt löje.

Under denna färd författade B. blott en revy af Berlins musikaliskt dramatiska förhållanden uti en serie af artiklar, skriven för Stockholms musiktidning och derefter på tyska införd i en hamburger tidning, hvarifrån den sedan gjorde sin rund genom flera tyska konstjournaler.

Kort efter sin återkomst till Stockholm valdes han (1858) till professor i musikens historia och estetik vid det nybildade konservatoriet, sedan han redan 1845 invalts till ledamot af M. Akademien. Hösten samma år började han sina lektioner, men det visade sig snart att nämde vetenskap isynnerhet för de unga herrarne ännu var alldeles osmältbar, helst då lärarens förmåga att popularisera sitt före-

drag icke heller lärar varit riktigt färdig. Effekten blef också den, att de maskulina åhörarnes antal vid andra lektionen belöpte sig till summa 0; damerna deremot höllo ut. Imellertid förbättrades saken dels derigenom att ämnet gjordes obligatoriskt, och än mera genom lärarens åtgärd följande terminen att icke mera från en improviserad professorsthron predika ur ett häfte, utan i stället improvisera sitt *föredrag*, midt ibland eleverna, *en famille*, samt anslå den möjligast poplära ton, illustrerad af åtskilliga humoristiska drag. Förekom skäl till anmärkning (hvilket dock sällan hände), så skedde den till herrarne på indirekt väg, der den dock alltid kom riktigt fram, och till damerna i form af en försätlig artighet, hvilken alltid försatte sällskapet i bästa lynne. Kort sagdt, nu gick saken ypperligt, och ämnet blef alltmera populärt.

Vid denna tid utgaf han ock sin *Musikhistoria*, ett icke alldeles lätt företag, emedan arbetet på en gång måste oeräknas för undervisning och lektur: grundligt utan torrhet, och lättläst utan sladder; detta var åtminstone uppgiften. Framdeles utgaf han ett sammandrag af detta verk, utan plancher, men med viktiga tillägg.

Med ofvannämnda befattning följde ock förbindelsen att hvarje vecka hålla offentliga föreläsningar i ämnet. Men då han icke lofvade sig någon synnerlig framgång häraf, så hoppades han så småningom bringa detta stadgande i förgätenhet, hvilket ock var på bästa väg att lyckas, då plötsligen en spetsig påminnelse i en tidning verkade en sådan panic inom institutets bestyrelse, att den

tredskande professorn genom ett specielt dekret ålades att inom några dagar låta höra sig inför publiken. Vår man tog saken kallt och grep verket an, hvilket ock med tillhjälp af goda musikillustrationer fann en framgång öfver all förväntan. Hans gamle vän, baron *K. Bonde*, som var närvarande, tillställde i sin glädje efter seancens slut en liten souper på Suède, hvarvid alla vänner och kamrater voro närvarande. Detta skedde om hösten 1860, och det är glädjande att kunna nämna det dessa föredrag ännu efter 12 års förlopp bibehålla sin popularitet oförminskad. Äfven i sin födelsestad, dit han tvenne gånger kallades, funno hans föredrag en utomordentlig framgång, hvartill ock de utmärkta musikillustrationerna mycket bidrogo, för hvilka han hade att tacka *J. Czapek* — en skatt för Göteborgs musikverld — Friherrinnan *Leuhusen* med sina disciplar, fru *Mathilda Wilskman*, den utmärkta pianisten, med sina likaledes begåfvade döttrar, fröken *Hilda Thegerström*, fru *Hilda Björklund* (f. Sandels), D:r *Stål* och hans fru, fru *A. Olbers*, fröken *Montén*, baritonen *Wählstedt* jemte många flera. Äfven understöddes han på det vänligaste af pressen genom hrr D:r *Hedlund* och *V. Sjöberg* (H. och S. tidningen samt G:s posten).

År 1860 valde M. Akademien honom till sin bibliotekarie — ett mödosamt och ansvarsfullt kall, med miserabla vilkor.

År 1859 begaf han sig åter ut på publicitetens gungande haf. Denna gång var det i Nya Dagl. Allehanda, som då anträdde sin bana. Han stannade der i 10 år. Han hade nu hunnit förvärfva sig mera erfarenhet och takt, samt gjorde sig till grundsats att icke fastna vid enskildheter, utan mera se sakerna i helt. Äfvenså ansåg han sig icke böra förbise humanitetens (ej konsiderationens) fordringar, och heldre fria än fälla; en kritiker får ej likna en polisfiskal. Han fann ock att det missnöje som någon gång yppades mot honom, sällan väcktes af klander, utan vanligtvis af loford — nemligen åt en rival. Framför allt låg det honom om hjertat att göra rättvisa åt den misskända eller förföljda förtjensten, och härvid kände han ingen människofruktan. Deremot ansåg han sig med all energi böra uppträda mot falsk riktning, falsk tradition och framför allt mot falska profeter, helst då de njöto verksam protektion. Detta allt utgjorde åtminstone hans bemödande. — Ett urval af dessa artiklar utgaf han 1868 under titeln: »*Musik och Theater*».

Hans förbindelse med nämde tidning upphörde 1869; efter tvenne års behöflig hvila ingick han såsom medarbetare i Dagens Nyheter, hvilket bestyr ännu fortfar. Med innevarande år (1872) har han i 30 år tillhört publiciteten, ty äfven under uppehållen anmodades han ofta om bidrag.

Hvad han för öfrigt bearbetat, omarbetat, redigerat och arrangerat hvarken bör eller gitter han uppräknas. Nämnas må blott att han till Mozartsfesten 1856 å nyo öfversatte Don Juan, nemligen efter Da Pontes original (som förut ej följts), och detta höll på att insurgera alla gamla operahabitueer som begreto den gamla surdegens bortskaffande såsom en oersättlig nationalförlust.

Hans musiklitterära arbeten äro, utom en svensk bearbetning af *Wohlfahrts* modulationslära:

Musikaliska Revuer; 1852,
Musik och Theater; 1868,
Musikens historia; 1862,
Sammandrag deraf, med tillägg; 1868,
Allmän Musiklära, 2 delar; 1864, 1870,
Musikaliskt Reallexikon; 1871, samt
Mindre Musiklära; 1873.

I en tidigare period skref han flera instruktiva pianoverk i Kuhlaus stil, dem han numera dock icke skulle vilja godkänna, ehuru de på den tiden temligen ofta användes. Framdeles komponerade han 3 sonatiner i samma genre (2 hos Hirsch, 1 hos Lundqvist), dem han sjelf icke anser misslyckade och hvilka äfven vunnit kännares bifall. De användas dock föga, till följd af en orubblig verldslag: de flesta resp. musiklärare göra sig nemligen numera till

samvetssak att i ingen händelse använda något arbete af en medbroder som nemligen lefver på platsen: är verket dåligt, så förbjuder det sig sjelft, och är det godt, så förbjudes det ändå strängare af musikantpolitiken — hvilket förf. var enfaldig nog att förgäta. — Detta må endast nämnas till fromma för de oerfarna.

Hans bästa kompositioner äro fem större fyrhändiga pianosonater, skrifna i polyfon quartettstil (den ena af dem är Gdur-quartetten, arrangerad). Han har icke velat publicera dem, emedan han ej önskar utsätta dem för ovissa öden; må de heldre stanna i hemmet och bland sina vänner, som veta att älska och värdera dem.

Hans kompositioner äro sålunda ej mångtaliga; hans dygder voro det icke heller. Han egde nemligen tvenne, båda temligen sällsynta och föga populära: hat till *spel* och till *lycksökeri*. Dessutom hade han åt sig konstrnerat ett slags samvete. Somliga menniskor hafva endast ett *moraliskt* samvete (det religiösa är blott en transskription deraf); andra åter icke alls något; vissa poetiska naturer hafva ett dubbelt: ett *moraliskt* och ett *estetiskt*, det förra för handling, det senare för konstriktning, ehuru de rätt väl kunde förenas. »Jag» yttrade han, »har endast anskaffat mig *ett*, nemligen ett *estetiskt*, eller egentligare, *musikaliskt*. Hvad som nemligen i det praktiska lifvet icke vill antaga en harmonisk klang för mitt inre öra,

märker jag vara *fult*; och som det fula är en dotter af det onda, så har jag alltid sökt akta mig för att komma in i den släkten. Men det som icke är fult anser jag ej heller vara *ondt*, och det *sköna* kan aldrig blifva annat än *godt*.» Denna musikaliska moralfilosofi torde mången anse för något betänkelig, emedan den icke alltid vill öfverensstämma med konvenansens begrepp om hvad som skall vara och icke vara, och sålunda ansåg han åtskilligt vara ganska lofligt som konvenansen belagt med bann och interdikt, och tvertom: så t. ex. betraktade han djurdöderiet för *nöjes skull* — den ridderliga sporten — såsom ett kanaljeri, och ansåg derjemte för en stor bristfällighet i vår lagstiftning att hrr vivisektorer icke sjelfva underkastas en vivisektorisk operation, för att till vetenskapens fromma utröna hvilken tingest de hafva på den plats der hjertat skulle sitta. »Konvenansens begrepp,» sade han, »vända sig efter den vexlande tidsandans vindkast, och de stadgar som för ett sekel sedan respekterades så högt, tjena nu båda stora och små till åtlöje, hvaremot ingen tills dato mäktat ändra ett jota i det skönas och dermed ock det godas eviga lagar.»

Och härmed nog — långt mer än nog. Sanningen att säga har sjelfbiografen alldeles uraktlåtigt att affektera den brukliga modestien: men dels tror ingen på den, och dels hatar han skrymteriet. Å andra sidan tror han sig

ock temligen oförblommeradt hafva belyst sina svagare partier, hvilket torde kunna bilda en ej förkastlig motvigt. Skulle andra människor bedöma honom lika strängt som han sjelf plägar bedöma sig, så gjorde han klokast uti att följa profeten Elias' exempel och slå sig ned i ödemarken. Dessutom, när konstnären står vid slutet af en lång bana, så betraktar han sig sjelf ur en objektivare synpunkt; då uppfattar han äfven klarare sitt förhållande till det jordiska och till det himmelska: *konsten* är hans gudom, blomstrande i oförgänglig ungdomsfärging; oförgänglig är ock den belöning hon skänker sin dyrkare — *illusionen*: konstnärslifvets stora mysterium, nyckeln till hans himmel.

Arbeten af WILHELM BAUCK.

I. BÖCKER.

- Allmän Musiklära.** 1:sta delen.
Innehållande Tonsystemet. — Notskrifter. — Klaverna.
— Skalan. — Tonstegen. — Tonarterna. — Rytmik.
— Harmonien m. m., och talrika notexempel. . . . . 3: —
— 2:dra delen. Förra Afdelningen. Kompositionsläran. 2: —
— 2:dra delen. Sdnare Afdelningen. Instrumentationen.
Med talrika notexempel . . . . . 2: —
- Handbok i Musikens Historia** från fornverlden intill nutiden, med stort antal plancher och musikbilagor 3: 75
Samma arbete i sammandrag, med tillägg och förbättringar, utan plancher och musikbilagor 1: 50
- Musiklärans första grunder.** Bearbetade med hufvudsaklig hänsyn till inträdesexamen i Kgl. Musikkonservatoriet, äfvensom till bruk i skolorna samt i allmänhet för nybörjare i musik, 2:dra upplagan . . . . . — 60
- Musikaliskt Real-Lexikon.** Handbok i Musikvetenskapen för musikstuderande såväl som för tonkonstens vänner i allmänhet 2: 50

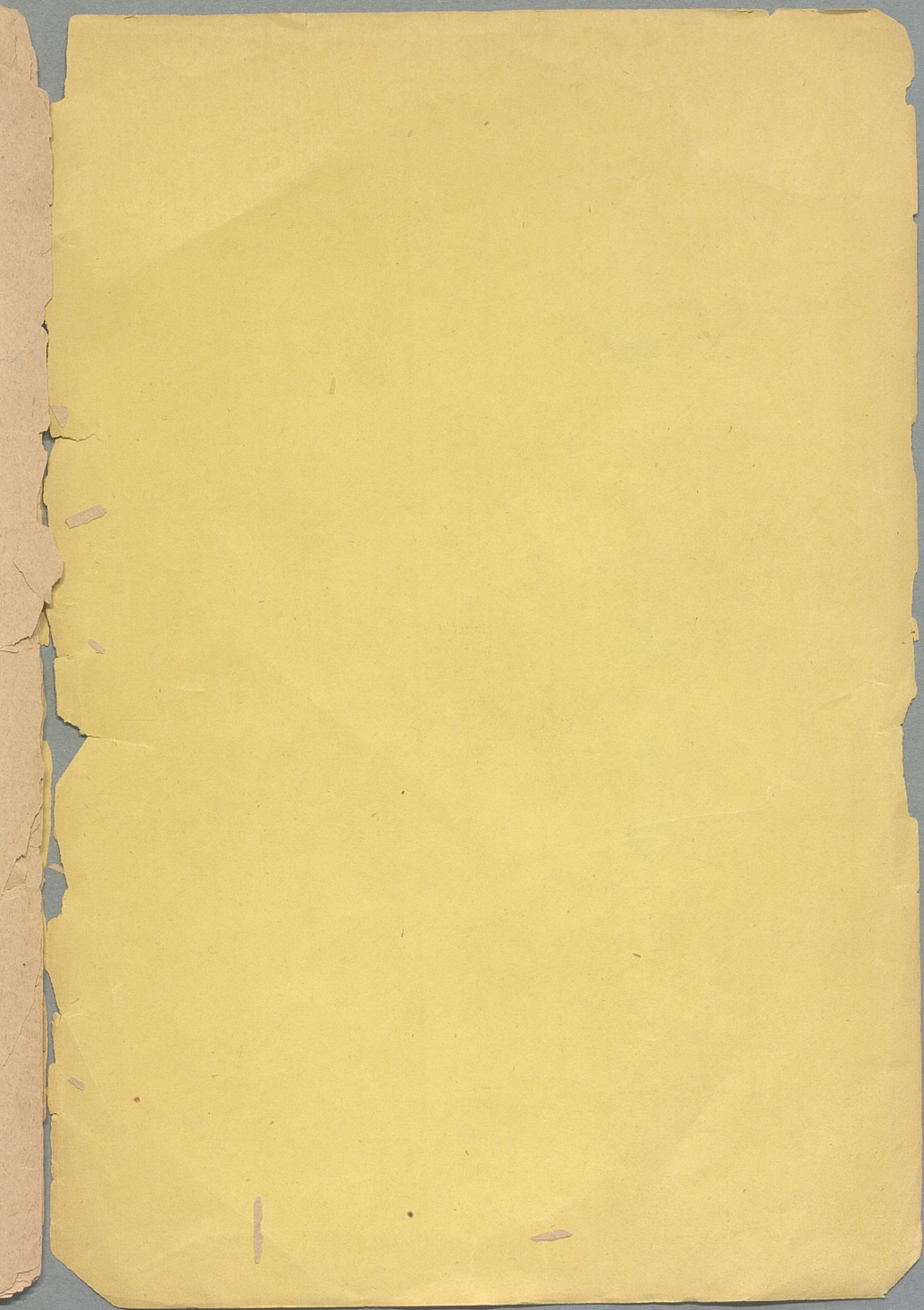
II. MUSIK.

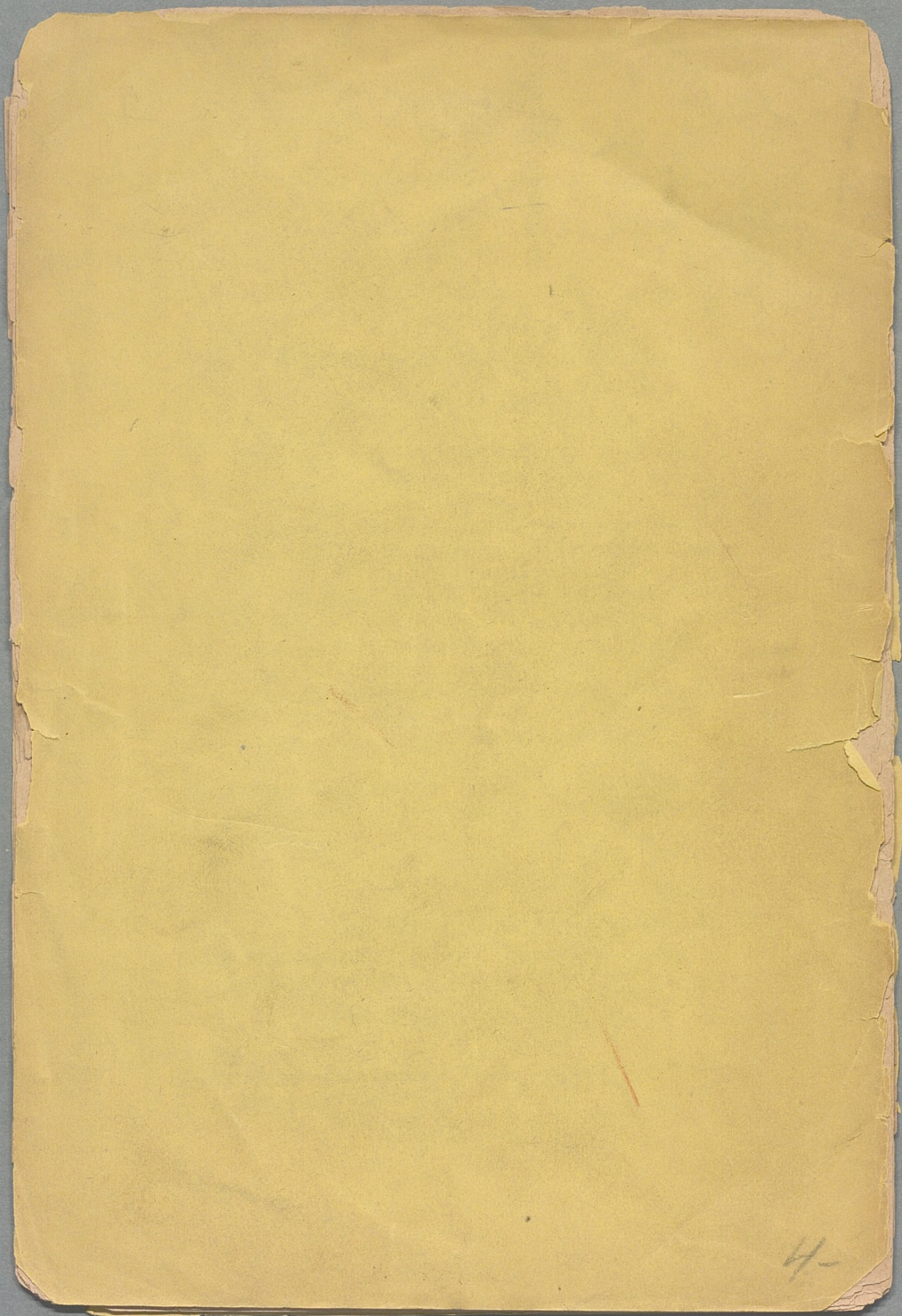
För Piano fyra händer.

- Lätta Folkmelodier.** 2:ne häften . . . . . à 1: 25
Komplett i ett häfte 2: 25

För Piano två händer.

- Sonat** . . . . . 1: —
Folkmelodier från jordens flesta nationer, harmoniskt bearbetade, 2 häften . . . . . à 1: 25

www.books2ebooks.eu